

ki jih je nekaj preizkusil že v praksi, na koncu izzvenijo v vodilno misel, zdi se mi, vsega Gačnikovega prizadevanja kot etnologa:

“V prihodnje ne smemo biti le konzervativni varuhi prežitkov, nemi opazovalci ali raziskovalci, temveč predvsem vizionarji, strategji in razvijalci, ki bomo sposobni vplivati na prihodnost tradicij in kakovost načina življenja na Slovenskem.” Rezultat svojih razmišljanj pa predstavi v shematskem prikazu svojega modela regionalnega pustnega festivala in regionalne muzejske mreže lokalnih in specializiranih muzejev s pustno in karnevalsko tematiko. Ta naj bi skupaj pričala o “regionalni odličnosti kot krovni regionalni blagovni znamki, utemeljeni v dediščinski turistični destinaciji”, center vseh naštetih prizadevanj pa naj bi bil Muzej kurentovanja in karnevala (kurentomanije) na Ptuj, ki bi moral prevzeti njeno osrednjo razvojno in povezovalno vlogo.

Gačniku pomeni dediščina kurenta torej predvsem “tradicijo za prihodnost” ter uporabni model in koncept obravnavanja tudi drugih sestavin dediščine. Iz avtorjevih izvajanj tako po eni strani izhaja teza o “kurentovi mednarodni genialnosti par excellence”, kar v svojem spremnem besedilu na ovitku knjige poudari tudi dr. Janez Bogataj, po drugi pa spoznanje, da bo prihodnjo podobo muzejev (mask) zagotovo zaznamovala “renesansa ljudske kulture ter invencije in inovacije na področju tradicij”.

Dediščina kurenta v kulturi Evrope je predvsem obsežna, skrbno sestavljena in pregledna monografija kurentovega lika in njegovega kulturnega pojava. Objavljeno gradivo, ki temelji na skrbno zbrani terenski dokumentaciji, poglobljeni analizi vseh dostopnih virov in na Gačnikovem suverenem obvladovanju izbranega raziskovalnega področja, je knjigovodsko natančen popis vsega, kar se ve in piše o kurentih in kurentovanju, od skoraj že pozabljene zgodbe kurenta do njegove “sodobne zgodovine”. Pisec svoja izvajanja večkrat podpre s svežim in avtorskim pogledom na marsikatero odprto vprašanje v etnološki stroki, s čimer se da knjiga brati tudi kot zanimiv, celo provokativen “priročnik” včasih tudi (hote ali nehote) prezrtih področij sodobnega muzealstva.

Knjigi daje dodatno vrednost še bogata fotografska dokumentacija, ki je v veliki meri tudi avtorjevo delo.

Igor Cvetko

Katja Jerman: *Promenada v Ljubljani*. Ljubljana: Viharnik, 2003, 91 str. : ilustr.

Promenada v Ljubljani je zgled odlične diplomske naloge o zgodovini, urbanistični in prometni ureditvi, funkcioniranju in zatonu javnega sprehajalnega prostora, ki se je do konca 19. stoletja razprostil od današnjega Mestnega trga, po Stritarjevi, mimo Slovenske filharmonije, čez Čevljarski most; od začetka 20. stoletja pa še preko Tromostovja, po Čopovi, po Slovenski do Kazine, skozi park Zvezda in Kongresni

trg ter nato po Židovski nazaj proti Staremu trgu; medtem ko so v Tivoliju, kjer danes poteka promenada, ljudje bolj iskali sprostitev in svežega zraka.

Po velikonočnem potresu 1885, ki je prizadel predvsem slabše grajene stavbe v Ljubljani, so arhitekti in urbanisti dobili nov zagon za obnovo in posodobitev mesta in mu poskušali dati bolj svetovljanski značaj. Mestna sprehajališča so razodevala prizadevanje, da Ljubljana noče zaostajati glede privlačnosti in lepote za bogatejšimi mesti.

Kasneje, po prvi svetovni vojni, je bila najbolj znana dnevna popoldanska promenada, čas sprehodov, rekreacije in ljubkega spogledovanja dijakov, študentov in tudi državnih uslužbencev; medtem ko je bila ob nedeljah popularna dopoldanska pretežno družinska promenada, kjer se je izkazovala gizdavost, eleganca, lepota, "pobožnost" in družbeni status.

364

Na življenje promenade so enako vplivali letni časi, šolsko leto, lenobnost počitnic, tedenski in dnevni ritem, kot tudi izredni športni dogodki, pravila lepega vedenja, moda, slaščičarska, kavarniška, fotografska, glasbena, cvetličarska in druga ponudba ter nenazadnje druga svetovna vojna in povojna ideologija.

Povojna obnovitvena strategija je zelo razredčila promenado, jo "postarala", saj se je mladina v prostem času morala udeleževati družbeno koristnega dela oziroma udarniških del, promenadne ulice so postale prometne ceste ali so jih prelomili z novimi stolpnici. Konec petdesetih let prejšnjega stoletja je promenada izgubila svoj družabni, debatni in razkazovalni značaj, v ospredje je stopil rekreativni; v začetku sedemdesetih let urbanistični načrti niso več upoštevali promenade.

O življenju fenomena promenade Katja Jerman živahno in všečno piše ob ustnih, arhivskih, časopisnih virih, etnološki in zgodovinski literaturi, seminarskih in diplomskih nalogah, filmskem gradivu ter ob spremljavi mnogih fotografij in nekaj promenadnih kupletov. To je vsekakor pomembno delo iz urbane etnologije in celo z nekaj elementi aplikativnosti, ki še bolj pridejo do izraza na javnih predstavitvah. Ker avtorica še naprej raziskuje urbano etnologijo, se lahko kmalu nadejamo še knjige o Novi Gorici.

Mojca Ramšak

Kordiš Meta: *Gospodična, vi ste lepi kot plakat!: plakat v Ljubljani med obema svetovnjima vojnama.* Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, 2005, 168 str. : ilustr. (Zbirka ef, Etno je fletno; 2)

Avtorica je na etnološkem področju s svojim delom o ljubljanskem plakatu (oz. plakatu, ki se je pojavljal v Ljubljani) orala ledino. Njena knjiga brez dvoma predstavlja enega prvih večjih etnoloških tekstov, s katerim bo moral računati vsak, ki se bo še kdaj lotil te teme; to je, skratka, "pomemben donesek sodobni etnologiji oz. kulturni antropologiji", kot je knjigi na pot zapisal dr. Rajko Muršič.